

क्षेत्रीय निर्देशक

राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड, क्षेत्रीय कार्यालय,
बिर्तामोड, भापा।

१ मे, २०२३ । वि.सं. २०८० वैशाख १८

राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्ड
क्षेत्रीय कार्यालय, बिर्तामोड, भापा

दिनांक २९६
दिनांक २०८०/११/१९
दिनांक १

विषय: चिया मजदुरका हकहितसम्बन्धी माग यथाशीघ्र सम्बोधन गराउन पहल गरिदिने बारे।

नेपालका चौध जिल्ला गरेर करिब २५,००० हेक्टरमा फैलिएको चियाखेती हाम्रो देशको एक प्रमुख नगदे वाली रहिआएको कुरा यहाँलाई अवगत नै छ। आयातमा निर्भर नेपालको अर्थतन्त्रलाई उकास्न चिया निर्यातले केही राहत दिदै आएको छ।

चिया निर्यात मार्फत देशले विदेशी मुद्रा आर्जन गरिराख्दा चियाश्रमिकको जीवनमा भने कुनै तात्त्विक परिवर्तन आउन सकेको छैन। चिया उद्योग एक श्रम प्रधान उद्योग हो र नेपालको करिब ४०,००० देखि ५०,००० जनशक्ति चिया बगान तथा चिया प्रशोधन कारखानामा रोजगाररत छन्। महङ्गी आकाशिएको वर्तमान अवस्थामा चिया बगानमा श्रमिकहरू सरकारले तोकिएको दैनिक ज्याला ४३५ रुपैयाँमा चित्त बुझाउन बाध्य छन् तर अन्य क्षेत्रका मजदुरहरूले भने न्यूनतम दैनिक ज्याला ५७७ रुपैयाँ पाइरहेका छन्। सञ्चय कोष (आधारभूत पारिश्रमिक २८१ रुपैयाँको १० प्रतिशत) र उपदान (आधारभूत पारिश्रमिक २८१ रुपैयाँको ८.३३ प्रतिशत) बाहेक श्रमिक तथा श्रमिकका परिवारका लागि स्वास्थ्य उपचार र दुर्घटना बीमा तथा निःशुल्क शिक्षाजस्ता कुनै पनि सामाजिक सुरक्षाको व्यवस्था छैन। राज्यले सुनिश्चित गरेको सञ्चय कोष र उपदान पनि नियमित श्रमिकले मात्र पाउने हुँदा कुल श्रमिकहरूमध्ये करिब ७० प्रतिशत मौसमी श्रमिकहरू उक्त सुविधाबाट वञ्चित छन्। श्रमिकहरू आफ्नो हकअधिकार सुनिश्चितताका लागि वारम्बार सङ्घर्षमा उत्रन बाध्य छन्। उद्योगीहरू भने चिया क्षेत्रमा मनग्य लाभ नभएको कारण देखाउँदै श्रमिकका मुद्दा सम्बोधन गर्न अनिच्छुक तथा अनुदार देखिन्छन्। तर चिया क्षेत्र साँच्चिकै विस्तारित तथा नाफामूलक बनाउने दिशातिर गरिने प्रयास भने सन्तोषजनक छैन। जस्तै, ग्रान्डिड तथा वजारीकरणको समस्या उत्तिकै ठूलो छ। गुणस्तरीय/आकर्षक प्याकिङ गरी भारतबाहेक अन्य तेश्रो मुलुकमा बजार विस्तार गर्ने योजनामा सफलता प्राप्त गर्न सकिएको छैन।

चियाको मूल्य शृङ्खलाका विविध समस्याहरूबीच श्रमिकहरू पि्लिएका छन्, शोपित छन्। चिया बगानमा कार्यरत नियमित तथा मौसमी श्रमिकहरूका निरन्तर सङ्घर्ष र आन्दोलनका मागहरूलाई सम्बोधन गर्नका लागि राष्ट्रिय चिया तथा कफी विकास बोर्डसमक्ष हाम्रा निम्न मागहरू सम्बोधन गराउन पहलकदमी लिन र समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्न हामी आह्वान गर्दछौं :

१. न्यूनतम पारिश्रमिकको विषयमा चिया मजदुरका विरुद्ध हुने कानुनी विभेदको अन्त्य हुनुपर्छ। सबै क्षेत्रका लागि समान न्यूनतम पारिश्रमिक लागू गरिनुपर्छ।
२. वैज्ञानिक र व्यावहारिक मापदण्डका आधारमा पारिश्रमिक निर्धारण गरिनुपर्छ।
३. स्थानीय सरकारले श्रम डेस्क स्थापना गरेर सम्बन्धित स्थानीय निकायले मजदुरहरूको सूचीकरणको व्यवस्था मिलाउनुपर्छ।
४. चिया क्षेत्रमा महिला मजदुरको बाहुल्यता रहेको तथ्यलाई ध्यानमा राखेर योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षाको अवधारणा बमोजिम महिलालाई विस्तारित सुत्केरी विदा र बाल हेरचाह सुविधाजस्ता विशेष प्रावधान

लागू गर्नुपर्छ । योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन २०७४ बमोजिम सामाजिक सुरक्षा कोषमा मजदुर सूचीकृत गर्ने सम्बन्धमा ट्रेड युनियन र उद्योगीबीच भएको सम्झौता कार्यान्वयन गर्नुपर्छ ।

५. रोजगारीको प्रकृति अस्थायी भएपनि वा स्थायी भएपनि सबै मजदुरलाई रोजगार सम्झौतापत्र दिएपछि मात्र काममा लगाइनुपर्दछ र श्रम ऐन २०७४ का सबै प्रावधानको पालना गरिनुपर्दछ ।

६. श्रम ऐन २०७४ को दफा १० बमोजिम सबै प्रकारका मजदुरहरूलाई सञ्चय कोष र उपदान रकमको व्यवस्था गरिनुपर्छ र उक्त मजदुरले रोजगारी छाडेपछि सञ्चित रकम-सुविधा उपलब्ध गराउनुपर्छ ।

.....
(Handwritten Signature)

सही कुमार राई
उपाध्यक्ष

नेपाल कृषि तथा बगान क्षेत्र श्रमिक संघ
केन्द्रीय समिति

.....

सीता सापकोटा
अध्यक्ष

अखिल नेपाल चिया मजदूर संघ
केन्द्रीय समिति